

MEMO

Onderwerp:	Impactanalyse Omgevingswet
Opsteller:	Erika Hulst
Datum:	23 november 2021

Beslispunten

1. Het Algemeen Bestuur wordt gevraagd kennis te nemen van de financiële impact Omgevingswet en de second opinion van Seinstra & Partners: de opgave groeit met circa € 485.000.
2. Het Algemeen Bestuur wordt gevraagd kennis te nemen van de mogelijkheden voor kostenbesparingen die reeds in gang zijn gezet, welke de groei van de opgave niet geheel en tijdig compenseren.
3. Het Algemeen Bestuur wordt gevraagd
 - a. in gesprek te gaan over het vervolgproces in relatie tot de begroting 2023 (o.a. deelnemersbijdrage)
 - b. aan de ODG te vragen om i.s.m. deelnemers de opties in beeld te brengen, o.l.v. de portefeuillehouder uit het Dagelijks Bestuur voor de omgevingswet.

Duiding ODG

De financiële impact analyse Omgevingswet toont aan dat invoering van de Omgevingswet – zonder maatregelen – zal leiden tot een kosten opdrijvend effect van circa 7%. Met andere woorden: als we niets doen, is er voor bijna 5 ton meer aan werk dan bezetting, hetgeen grote gevolgen kan hebben voor dienstverlening en betrouwbaarheid. Nu we dit weten, kunnen wel iets doen. Er is wel spanning op de verhouding tussen de omvang van kostenstijging en mogelijke besparingen, en op de tijd die daarmee gemoeid is.

De begroting 2023 wordt nu opgesteld en wordt in maart vastgesteld voor verzending naar raden en staten. Er is enkele weken tijd om verdergaande oplossingen/maatregelen uit te werken en voor te leggen aan het Dagelijks Bestuur in januari.

Inleiding

Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Als Omgevingsdienst én gezamenlijk in de keten gaan we op een nieuwe wijze werken. Hier bereiden we ons met elkaar op voor. We merken dat we stappen zetten en constateren tegelijkertijd dat we aan de vooravond staan van een grote verandering.

Veranderopgaven gaan niet vanzelf; veelal gaat dit gepaard met grote incidentele en structurele investeringen. Dhr. Seinstra heeft op 26 maart 2021 een toelichting gegeven van zijn onderzoek naar de financiële impact van de Omgevingswet op omgevingsdiensten. Uit dit onderzoek is gebleken dat de structurele kosten mogelijk kunnen toenemen met 10–12%.

Naar aanleiding hiervan heeft het bestuur de ODG de opdracht gegeven om de financiële impact van de Omgevingswet nader te onderzoeken en tevens daarbij de mogelijkheden voor

kostenbesparing door efficiency te verwerken. Tevens is Seinstra & Partners gevraagd om een second opinion uit te voeren op dit onderzoek.

Uitkomsten onderzoek

De vraag die centraal staat in het onderzoek is:

Wat is voor de ODG de financiële impact van de ketenafspraken die gemaakt zijn in het kader van de Omgevingswet?

Doel: een beredeneerde schatting van de financiële impact, teneinde het gesprek te voeren met de deelnemers over mogelijkheden tot efficiency en/of andere afspraken in de keten.

Voor het schatten van de financiële impact van de ketenafspraken is een aantal financiële drijvers in kaart gebracht. Op basis van de financiële drijvers is ingeschat in welke mate (procentueel) het aantal zaken op jaarbasis zal toe- of afnemen en in welke mate (procentueel) de benodigde inzet voor het afhandelen van een zaak zal toe- of afnemen. De schatting is gebaseerd op de aanwezige kennis en informatie over de wijzigingen in relatie tot de ketenafspraken én de Omgevingswet. Alleen de onderwerpen die tot nu toe voldoende inhoudelijk helder zijn, maken onderdeel uit van de impactanalyse.

Het onderzoek toont aan dat de nieuwe manier van werken inclusief de ketenafspraken een kosten opdrijvend effect geeft van 6,9% op de begroting met betrekking tot de producten die vallen binnen de scope van de opdracht (ca. 7 miljoen). In totaal gaat dit om een stijging van kosten van ca. € 485.000.

Second opinion Seinstra & Partners

- Er heeft een gedegen analyse plaatsgevonden die uitstekend kan functioneren waarvoor het bedoeld is; voeren van een goed gesprek tussen deelnemers en dienst.
- De uitkomsten geven een realistisch beeld van de financiële effecten, waarbij conservatief gerekend is.
- Er zijn diverse mogelijkheden om kosten te besparen, zodat het berekende financiële effect in de praktijk lager wordt. Dat kan door te kijken naar de huidige manier van werken en door te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de kostenstijgingen door de Omgevingswet te dempen.
- Een belangrijke kostendrijver is diversiteit in uitvoering. Uniforme afspraken kunnen leiden tot kostenvoordelen.
- Tot slot adviseert Seinstra & Partners om de analyse als winstwaarschuwing te beschouwen en samen de mogelijkheden te onderzoeken om het financiële effect te dempen en de uiteindelijke effecten na twee jaar te evalueren.

Welke maatregelen zijn in gang gezet?

1) Kostenbesparingen door efficiënter te werken

Het bestuur heeft de ODG en haar deelnemers de opdracht gegeven om zo efficiënt mogelijk te werken, met als doel om kosten te kunnen besparen. In samenwerking met een werkgroep zijn er drie doelen geformuleerd om kosten te besparen.

De dienst zet zich – naast dit onderzoek – in om efficiënter te werken. Zo wordt er sinds kort gewerkt met andere toezicht instrumenten als een drone, vindt er steeds meer

kennisuitwisseling plaats met andere omgevingsdiensten en draait de ODG pilots met meer inzet van administratieve krachten in zaken. Dat hoort bij een professionele dienst en gaat onverminderd door.

Het tijdsaspect speelt hier een rol. Voorbeeld: er is een succesvolle pilot gehouden voor risicogestuurd bodemtoezicht. Dit werkproces moet vervolgens voor alle deelnemers gelijk worden vormgegeven en de bezetting van de dienst moet worden aangepast. Daarmee heeft het een kostenbesparend effect in de jaaropdrachten 2023.

2) Kostenstijgingen proberen te voorkomen

De dienst ziet diverse manieren om de kostenstijging te voorkomen. Zoals ook door Seinstra & Partners bevestigd speelt uniformiteit daarin een belangrijke rol. Diversiteit in uitvoering zorgt voor hogere kosten, doordat alle werkprocessen hierop aangepast moeten worden. De ODG heeft eind 2021/begin 2022 een gesprek met de gemeentesecretarissen om samen te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om uniformiteit aan te brengen.

De projectgroep Omgevingswet heeft daarnaast onderzocht welke onderwerpen van belang zijn om op korte termijn helderheid over te krijgen, mede ook om de uitvoering te kunnen garanderen en ook om kostenstijgingen te voorkomen. Besluiten over diverse onderwerpen zijn noodzakelijk voor de uitvoering van de wet in de eerste twee jaar na inwerkingtreding. Wanneer na die periode het stof is opgetrokken, kan in gezamenlijkheid bekeken worden welke wijzigingen opportuun zijn voor het realiseren van de ambities van de deelnemers op het gebied van een veilige en schone leefomgeving. Als we deze besluiten niet nemen, dan zijn we niet tijdig gereed als dienst om een goede en efficiënte uitvoering te garanderen wat gevolgen zal hebben voor de productie en financiën. (en daarmee voor de betrouwbaarheid richting bedrijven en initiatiefnemers). Hiervoor volgt iom het VTH Platform een voorstel eind dit jaar.

3) Onderzoek andere omgevingsdiensten

Ook andere omgevingsdiensten voeren onderzoek uit naar de financiële impact Omgevingswet. Het is van belang deze ontwikkelingen nauwkeurig te volgen om op deze wijze ook inzicht te krijgen in de manieren waarop andere diensten efficiency proberen te bereiken.

4) Landelijke financiering

Het Rijk heeft aandacht voor de financiële impact van de Omgevingswet. De koepels van gemeenten en provincies zijn betrokken in deze discussie. Omgevingsdienst NL heeft onlangs afgesproken een landelijk beeld neer te leggen wat betreft kostenstijgingen in de uitvoeringsorganisatie. Het is van belang – indien er Rijksmiddelen voor de Omgevingswet komen – dat ook een gedeelte naar de uitvoeringsorganisaties vloeit omdat de begrotingen van de diensten of deelnemers anders extra onder druk komen te staan. We verwachten hierover in 2022 meer duidelijkheid.

Vervolgproces

De ODG is als uitvoeringsorganisatie partner van haar deelnemers. De Omgevingswet zal naar verwachting leiden tot nauwere samenwerking ten behoeve van bedrijven en initiatiefnemers. Voor zowel dienst als deelnemers verandert de opgave komende jaren. Voor omgevingsdiensten vergroot het in principe de opgave, hetgeen met de huidige financiële omstandigheden van gemeenten en de druk op de dienst, leidt tot een lastig gesprek. Het wij/zij denken ligt van beide kanten op de loer.

De maatregelen die reeds in gang zijn gezet, leiden waarschijnlijk niet tot een tijdige en/of gehele demping van de kostenstijging. Dat betekent dat er lastige keuzes te maken zijn voor in ieder geval de komende twee jaren. Aan de ene kant van het spectrum kun je een verhoging van de deelnemersbijdrage met de opgavegroei plaatsen, aan de andere kant van het spectrum een bezuiniging van dezelfde omvang. Deze keuzes moeten in beeld worden gebracht, uitgaande van de voortzetting van de reeds in gang gezette maatregelen. Voorstel is om dit met een beperkte groep van dienst en deelnemers compact uit te werken ten behoeve van het bestuur januari/februari.

